

CENS

Conjunt d'operacions que consisteixen en recopilar, resumir, valorar, analitzar i publicar les dades de caràcter demogràfic, cultural, econòmic i social de tots els habitants d'un país, referits a un moment donat. A Espanya es realitzen cada 10 anys, amb revisions cada 5, en els anys acabats en 1.

CICLE DEMOGRÀFIC ANTIC

Sistema demogràfic caracteritzat per una elevada mortalitat (sobretot a causa d'elevada mortalitat infantil i catastròfica; amb conseqüència, baixa esperança de vida), alta natalitat i baix creixement natural anual.

CICLE DEMOGRÀFIC MODERN

Sistema demogràfic caracteritzat per una baixa natalitat (a causa de la planificació de naixements) i baixa mortalitat (pels avanços mèdics de lluita contra la malaltia). En conseqüència, presenta baix creixement natural i alta esperança de vida.

CREIXEMENT TOTAL

És el resultat de sumar el creixement vegetatiu i el creixement migratori.

CREIXEMENT REAL DE LA POBLACIÓ

Variació dels efectius d'una població durant un període determinat. Es calcula mitjançant la diferència intercensal o bé sumant el creixement vegetatiu i el saldo migratori.

ESPERANÇA DE VIDA

És la mitjana dels anys que pot esperar viure una persona en el moment de néixer o a partir d'una determinada edat.

EMIGRACIÓ INTERCONTINENTAL

Migració entre continents (migració d'espanyols a Amèrica; d'africans cap a Europa...). A Espanya cal destacar la gran emigració sobretot durant la 2 a meitat del segle XIX cap a Amèrica central i del sud.

POBLACIÓ DE DRET

És la suma de les persones residents presents i absents en un municipi en el moment censal

POBLACIÓ DE FET

És la suma de les persones residents i dels transeünts d'un municipi en el moment censal

PADRÓ

Relació dels habitants d'un terme municipal amb expressió d'algunes de les seves característiques demogràfiques, econòmiques i socials, és a dir, conté dades sobre el nom, el domicili, el sexe, la data i el lloc de naixement, el temps de residència... Les seves dades constitueixen una prova plena de la seva residència. A Espanya s'actualitza l'1 de gener de cada any.

POBLACIÓ CONCENTRADA

En un municipi, aglomeració de població en un territori que comprèn el cap legal del municipi, és a dir, de l'ajuntament. És quan la població viu, majoritàriament, en cases agrupades, formant nuclis urbans més o menys compactes. És el tipus de poblament majoritari al territori espanyol.

POBLACIÓ DISSEMINADA

Població d'un municipi distinta de la població aglomerada en el cap del municipi. Inclou tant la població totalment dispersa com la de les aglomeracions secundàries. És quan la població viu en habitatges separats, sense formar nuclis urbans compactes. A Espanya es troba en algunes zones de muntanya, com en algunes zones dels Pirineus.

TAXA DE FECUNDITAT

És la quantitat de nascuts vius en relació amb la població femenina en edat fèrtil (dones d'entre 15 i 19 anys). Es diferencia de la natalitat perquè aquesta es refereix al total de la població. Espanya presenta una de les taxes més baixes del món.

TAXA DE NATALITAT

Es calcula multiplicant per mil el nombre de persones nascudes vives al llarg d'un any i dividint el resultat pel nombre total d'habitants. S'expressa en tant per mil.

TAXA DE MORTALITAT

Es calcula multiplicant per mil el nombre de persones mortes al llarg d'un any i dividint el resultat pel nombre total d'habitants. També s'expressa en tant per mil.

TAXA DE CREIXEMENT VEGETATIU O NATURAL

És la diferència entre la taxa de natalitat i la taxa de mortalitat.

TAXA DE DEPENDÈNCIA

Mesura la relació entre la població adulta i la constituïda pels vells i els joves. Una taxa de dependència elevada significa poca població adulta productiva econòmicament.

TAXA D'ENVELLIMENT

És el percentatge de persones de més de 65 anys sobre el total de població.

TAXA DE MASCULINITAT/FEMINITAT

Relació entre els efectius masculins i els femenins d'una població (la definició de taxa de feminitat és la inversa).

TAXA DE DEPENDÈNCIA

És una de les mesures més importants de l'estructura de la població perquè ens indica quines necessitats sanitàries, d'escolarització, de pensions i d'habitatge cal preveure.

Mesura la relació entre la població adulta i la constituïda pels vells i joves. Una taxa de dependència elevada significa poca població adulta productiva econòmicament.

$TD = \frac{\text{Població de + de 65 anys} + \text{població de 0 a 15 anys}}{\text{població de 15 a 65 anys}} * 100$

TAXA DE FECUNDITAT GENERAL PER EDATS

Es calcula dividint el nombre de nascuts vius de les mares d'una determinada edat pel total de dones del mateix grup d'edat i multiplicant el resultat per 1000. Si fem la mitjana de les dades anteriors i la dividim pel total de dones que tenen entre 15 i 49 anys d'edat (estadísticament, etapa fèrtil de la dona), obtindrem la taxa global de fecunditat.

ÍNDEX D'ENVELLIMENT

És la relació entre el nombre de persones velles i el de persones de 0 a 14 anys.

ÍNDEX SINTÈTIC DE FECUNDITAT (ISF)

Ens indica el nombre mitjà de fills d'una dona al llarg de la seva vida, suposant que es mantingui constant la fecunditat de cada grup d'edat.

MIGRACIÓ PENDULAR

Desplaçament temporal d'una persona entre el seu lloc de residència i el seu lloc de treball. Solen produir-se dins les àrees metropolitanes, entre la perifèria i el centre i viceversa, relacionades amb el procés de suburbanització i la millora dels mitjans de transport.

MORTALITAT CATASTRÒFICA

Situació de mortalitat molt elevada a causa de la incidència d'epidèmies, guerres i fams, típica del cicle demogràfic antic.

MORTALITAT INFANTIL

Mortalitat dels nens menors d'un any. Es mesura amb la taxa que relaciona les defuncions de nens menors d'un any amb relació als nats vius durant l'any de referència, en tants per mil. Era molt alta durant el cicle demogràfic antic.

MOVIMENT MIGRATORI DE RETORN

Migració que torna el migrant al seu lloc de partida. A Espanya, degut a la crisi industrial dels anys 70 es van produir molts d'aquests moviments, tant a l'interior com des de l'exterior.

ECONOMIA SUBMERGIDA

Conjunt d'activitats econòmiques que es desenvolupen clandestinament i escapen al control fiscal i a les lleis normatives laborals.

SUBSIDI D'ATUR

Prestació econòmica que paga la Seguretat Social als treballadors en atur.

SALDO MIGRATORI

Diferència entre el volum de la immigració i de l'emigració d'un lloc determinat. El saldo pot ser positiu o negatiu.

DESARRELAMENT

Apartament o allunyament del lloc on una persona viu habitualment.

INTERCULTURALITAT

Contacte entre les cultures basat en la igualtat, el respecte i la solidaritat.

MULTICULTURALITAT

Contacte de cultures basat en una jerarquizació ja que una és considerada superior i la resta simplement són respectades